

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882.

Andra Kammaren.

N:o 9.

Måndagen den 13 Februari.

Kl. 2 e. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 6 innevarande månad.

§ 2.

Upplästes ett så lydande protokoll:

År 1882 den 11 Februari sammanträdde den nämnd, som eger att döma, huruvida Högsta Domstolens samtliga ledamöter gjort sig förtjente att i deras viktiga kall bibehållas, hvarvid röstades öfver följande proposition:

“Den, som vill att omröstning på det i 69 § Riksdagsordningen föreskrifna sätt skall anställas till uteslutande af någon bland Högsta Domstolens ledamöter, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, blifva Högsta Domstolens samtliga ledamöter bibehållna.“

Och befunnos, efter omröstningens slut, sedan en voteringsedel blifvit undantagen och förseglad, samt de öfriga voteringssedlarne öppnade, rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 0.

Nej — 44.

i följd hvaraf nämnden ansett Högsta Domstolens samtliga ledamöter böra vid deras embeten bibehållas.

G. Lagerstråle.

Albert Robson.

Gustaf Heggström.

J. E. Wikstén.

Kammaren beslöt att innehållet af detta protokoll skulle meddelas Riksdagens kanslideputerade för uppsättande af förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse i ämnet; och lades protokollet derefter till handlingarne.

§ 3.

Föredrogos och hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts på Kammarens bord hvilande nådiga propositioner:

1:o) i fråga om medgifvande att för anläggning af en bibana från Hjerpens station till Bonäset använda besparingar å jernvägsbyggnadsmedlen; och

2:o) angående J. Bergströms och W. Carlbergs, med fleres, frikallande från borgensansvarighet för återbetalning af två åt Vessman —Barkens jernvägsaktiebolag beviljade statslån.

Till Bevillnings-Utskottet hänvisades Kongl. Maj:ts proposition, med förslag till ny förordning angående villkoren för tillverkning af bränvin.

Vidare hänvisades till Stats-Utskottet Kongl. Maj:ts propositioner:

1:o) angående beviljande af lån för fullbordande af tornbyggnaden å Linköpings domkyrka; och

2:o) angående upplåtelse under eganderätt till Vexiö stad af kyrkoherdebostället Vexiö Domprostegården;

hvarjemte Kongl. Maj:ts proposition, angående meddelande af bestämmelser om vården och förvaltningen af Stockholms stads allmänna begravningsplatser, hänvisades till Lag-Utskottet.

§ 4.

Föredrogos, men blefvo ånyo bordlagda:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 2, 3, 4 och 5; samt

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Memorial N:o 1 (i samlingen N:o 1).

§ 5.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

§ 6.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>J. Sandvall</i>	under 12 dagar från och med den 17 Februari,
” <i>N. J. Boström</i>	” 12 ” ” ” 18 ”
” <i>J. Andersson i Baltorp</i>	” 7 ” ” ” 19 ”
och ” <i>C. F. Segerlind</i>	” 14 ” ” ” 22 ”

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem
H. A. Kolmodin.

Onsdagen den 15 Februari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 8 innevarande månad.

§ 2.

Upplästes ett så lydande protokoll:

År 1882 den 13 Februari sammanträdde Kamrarnes valmän för utseende af Riksdagens komiterade till tryckfrihetens vård; och befunnos efter valedlarnes öppnande dertill hafva blifvit utsedde:

Herr Hofrättsrådet <i>Carl Johan Schöning</i>	med 14 röster,
” Öfverhofpredikanten <i>Frithiof Grafström</i>	” 14 ”
” Riksarkivarien <i>Robert Mauritz Bowallius</i>	” 14 ”
” Borgmästaren <i>Johan Fredrik Eklund</i>	” 14 ”
” f. d. Riksantikvariern <i>Bror Emil Hildebrand</i>	” 14 ”
” Professoren <i>Johan Arrhenius</i>	” 13 ”

W. Stråle.

John Ericson.

Axel Key.

S. A. Hedlund.

Och beslöts att Riksdagens kanslideputerade genom protokollsutdrag skulle underrättas om det sålunda skedda valet samt anmodas låta uppsätta och till Kamrarne ingifva förslag till förordnanden för de valde; hvarefter omförmälda protokoll lades till handlingarne.

§ 3.

Företogos, enligt derom förut fattadt beslut, val af tjugufyra valmän för att utse Riksdagens justitieombudsman och hans efterträdare, äfvensom af sex suppleanter för desse valmän; och befunnos, efter valförrättningarnes slut, hafva blifvit utsedde till

Valmän:

Herr *J. Anderson* i Hälla,
 „ *J. E. Anderson* i Säby,
 „ *C. A. Andersson*,
 „ *C. Andersson* i Hamra,
 „ *J. Andersson* i Lysvik,
 „ *G. F. Asker*,
 „ *C. J. Blomberg*,
 „ *G. A. Ekdahl*,
 „ *C. J. Hasselqvist*,
 „ *J. Johansson* i Stockholm,
 „ *S. Johnson*,
 „ *G. Jonsson*,
 „ *M. Jonsson*,
 „ *C. A. Jönsson*,
 „ *Liss O. Larsson*,
 „ *P. M. Larsson*,
 „ *O. Melin*,
 „ *N. Nilsson* i Espinge,
 „ *A. Persson*,
 „ *C. Persson*,
 „ *H. L. Rydén*,
 „ *A. H. Sandström*,
 „ *J. R. Sääf* och
 „ *A. Weckman*.

hvardera med 141 röster; samt till

Suppleanter:

Herr *A. Magnusson*,
 „ *G. Beijer*,
 „ *E. A. Lundblad*,
 „ *J. W. Lind*,
 „ *L. Nilsson* och
 „ *N. Nilsson* i Wrängebol,

hvardera med 107 röster.

Den ordning mellan suppleanterna, som här ofvan angifvits, blef genom lottning bestämd.

§ 4.

Föredrogos och bifillos, hvart efter annat, Lag-Utskottets nedan nämnda Utlåtanden:

N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förändrad lydelse af §§ 59 och 64 i förordningen om kommunalstyrelse på landet;

N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående upphörande af skyldighet för den, som emot Hofrätts dom vill Konungen söka, att i visst fall träda i fängelse till sakens slut;

N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående tillämpning å frälsemän af förordningen den 8 November 1872 om ändring i lagens stadganden angående giftomannarätt; och

N:o 6, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Vesterbottens län m. m.

§ 5.

Skedde föredragning af Lag-Utskottets Utlåtande N:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition med förslag till förordning angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt.

Kongl. Maj:t hade i berörda nådiga proposition föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

Angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt.

“Förordning angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt.

Med upphäfvande af hvad allmän lag innehåller mot denna förordning stridande, stadgas som följer:

Kommer i tvistemål, som är instämmt till underrätt, käranden tillstådes å den till sakens företagande först utsatta dag och visar, att svaranden i laga tid fått stämning, men är svaranden borta utan att framte laga förfall, och varder ej saken afdömd efter ty i 12 kap. 3 § Rättegångsbalken sägs, böte svaranden fem kronor eller mera, högst tvåhundra kronor. Uteblifver svaranden utan anmäldt laga förfall å dag, till hvilken saken blifvit uppskjuten, och vållas af svarandens uteblifvande ytterligare uppskof, böte, som nyss är sagdt, der ej särskildt vite är af Rätten satt.

Har någon blifvit fäld till böter enligt denna Förordning, skola böterna genast uttagas, utan hinder deraf att det beslut, hvarigenom de blifvit ådömda, ej vunnit laga kraft. Visar svaranden innan sakens slut, att han haft förfall och ej kunnat Rätten det kungöra, gånge böterna åter.“

Beträffande detta förslag hade Utskottet hemställt, att detsamma måtte af Riksdagen antagas.

Angående
böter för svarandeparts
uteblifvande
från under-
rätt.

(Forts.)

Efter uppläsning af Utskottets hemställan anförde

Herr Berglöf: I afseende å nu föreliggande förslag till förändrad lagstiftning angående ansvar för svarandeparts uteblifvande från under rätt, ber jag få göra några erinringar.

Hvad först och främst beträffar sjelfva ordalydelsen af förslaget ber jag få påpeka att det heter: *men är svaranden borta* utan att *framte* laga förfall, och varder ej saken afdömd efter ty i 12 kap. 3 § Rättegångsbalken sägs, böte svaranden fem kronor eller mera, högst tvåhundra kronor. Uteblifver svaranden utan *anmaldt* laga förfall å dag, till hvilken saken blifvit uppskjuten, etc.

Här förekomma sålunda för en och samma sak två olika uttryck: "framte" och "anmäla". Svarandepart, som uteblifver å den för sakens handläggning först utsatta dag, har skyldighet "framte" laga förfall, hvilket, efter hvad jag förmodar, är detsamma som att styrka dess giltighet. Uteblifver svaranden åter från dag, till hvilken saken blifvit uppskjuten, skulle det vara fullt tillfredsställande, endast han "anmälde" sin bortovaro, utan att han derföre behöfde framlägga något som helst skäl. Jag tror att en förändring i texten, som utvisade att dessa två olika uttryck afsåge en och samma sak, vid författningens tillämpning skulle vara synnerligen fördelaktig.

Vidare i afseende å böteslatitudens bestämmande från fem till tvåhundra kronor, ber jag att få erinra derom, att af nu gällande lag böterna för uteblifvande vid första rättegångstillfället är två kronor och att domstolen sedermera har i sin hand att förelägga viten, högre eller lägre, allt efter sig företeende omständigheter eller ock ålägga svaranden inställelse vid äfventyr att hans uteblifvande icke hindrar sakens afgörande i befintligt skick. Hvad som häri tarifvar förändring är ansvarsbestämmelsen för uteblifvande å den till sakens företagande först utsatta dag. Härvid kan invändas, att svarandepart, som en gång varit i målet vid domstolen tillstådes, icke har någon påföljd sig föreskrifven för uteblifvande vid annat rättegångstillfälle. Men föreskrift härom torde icke vara behöflig, då domstolen, allt efter som svarandens hörande kan erfordras eller icke, har att förelägga honom inställelse vid äfventyr af lämpligt vite eller att "i hufvudsaken eljest dömas skall" på sätt som i 24 kap. 1 § Rättegångsbalken sägs. I öfrigt skall, om föreliggande förslag antages, tillämpningen med säkerhet blifva sväfvande och ojemn, då domstolen har att välja emellan bötesansvaret inom den vida latituden 5—200 kronor och vitesansvaret. Innan praxis härutinnan vinner stadga, åtgå flera år, och svarandeparter kunna mängen gång utan skäl ådömas alltför höga böter — kanske äfven för uteblifvande, sedan de ansett sig hafva afgifvit fullständigt svar å kärandens mer eller mindre berättigade påståenden.

Lagförändringen borde derföre endast innefatta en bestämmelse, som kunde förmå svaranden att tidigare komma tillstådes och sålunda icke afse annat än böternas höjande för första uteblifvandet, hvar efter vite borde vidtaga. Latituden borde också af denna anledning enligt min tanke inskränkas mellan fem och femtio kronor.

I afseende å bötes- och vitesbeloppens uttagande tillåter jag mig

erinra derom, att böter som ådömas en svarandepart, enligt förslaget genast skola uttagas utan hinder deraf att det beslut, hvarigenom de blifvit ådömda, ej vunnit laga kraft, under det att ett försutet vite icke kan uttagas förrän beslutet om dess ådömande tagit åt sig laga kraft, hvilket icke sker, förr än hufvudsaken är afgjord. En sådan olikhet anser jag synnerligen olämplig, och anser därför att viten lika väl som böter böra uttagas oberoende deraf, om beslutet vunnit laga kraft eller icke. Vitesböter blifva eljest icke verksamma just på den tid, då de skulle förmå tredskande part till inställelse, och ett ådömdt vite saknar således, efter min tanke, sin betydligaste verkan, om det icke uttages och drabbar parten, innan saken blifvit slutligen afgjord.

Angående böter för svarandeparts uteblifvande från under rätt.
(Forts.)

Till sist har jag velat erinra om det önskvärda deruti att, när en förändring skulle vidtagas i hithörande lagbestämmelser, jemväl undanröjts en annan oegentlighet. I händelse svarandeparten saknar tillgång till gäldande af ådömda böter eller viten, så kunna, enligt nu gällande praxis, dessa icke förvandlas till motsvarande fängelsestraff eller aftjenas förrän slutligen dömts i saken. En svarandepart, hvars hörande för målets afgörande erfordras och som saknar tillgång, kan sålunda tredskas att inställa sig huru länge som helst, då det verkande obehaget af böter eller viten icke kan i någon form mot honom göras gällande.

Man hade därför bort tänka sig ett sätt att kunna tvinga en svarandepart, som saknar tillgång till gäldande af de honom för förfallolöst uteblifvande ådömda böter eller viten att inställa sig hos Rätten. I detta hänseende synes det mig vara ändamålsenligt, att en viss tid efter delfäendet stadgades, inom hvilken part, som blifvit fäld till ansvar af nämnda orsak, skulle ega att klaga öfver beslutet. Han finge genom delgifningen kännedom om att han blifvit bötfäld och kunde besvära sig häröfver, om han dertill funne sig befogad.

I enlighet med hvad jag nu anført, tror jag att en ytterligare öfversigt af föreliggande förslag skulle vara behöflig, och får fördenksull påyrka dess återremitterande till Lag-Utskottet, på det att det samma må taga del af de anmärkningar, som jag tagit mig dristigheten framställa.

Herr Johannes Larsson: Med fullt erkännande af nödvändigheten deraf, att bötesbeloppet för svarandepart, som förfallolöst uteblifver från domstolen, något höjes, kan jag likväl icke gilla det slut, hvartill Utskottet kommit i denna sak. Efter den kännedom jag har om rättegångarne på landsbygden, utgöras dessa merändels af tvistemål, som sällan gälla större summor än 200 kronor, och därför anser jag att de bötesbelopp, som Utskottet här föreslagit, äro för högt tilltagna. Jag befarar ingalunda, att vår aktade domarecorps skall missbruka den makt, som detta förslag vill lägga den i händerna, men jag är af den åsigt, att lagens bestämmelser böra hvila på grundvalen af biomståndigheternas subordinerande under hufvudsaken. Detta blefve emellertid icke fallet, om böterna kunde sättas så högt, som Utskottet föreslagit, och jag skulle därför önska att förslaget än-

*Angående
böter för svarandeparts
uteblifvande
från under-
rätt.
(Forts.)*

drades derhän, att böteslatituden för ifrågavarande fall nedsattes till mellan fem och tjugufem kronor. Dessa böter afse ju att vara ett korrektiv emot en tredskande svarandepart, men betydelsen af detta korrektiv ligger icke så mycket deri att böterna sättas höga, som att det må ligga i Rättens makt att genast låta uttaga dem, så snart de blifvit ådömda. Ty säkert är att ingen gerna underkastar sig det obehag, som är förenadt med böternas uttagande.

På dessa skäl får jag yrka den ändring uti föreliggande förslag, att böterna bestämmas till minst fem och högst tjugufem kronor, och anhåller hos Herr Talmannen om proposition på detta mitt yrkande.

Herr Åbergsson: De flesta af de anmärkningar, som af den förste talaren blifvit framställda, hafva varit föremål för öfverläggning inom Utskottet, och särskildt frågan, huruvida latituden för böterna 5—200 kronor kunde anses för hög. Såsom skäl för maximibeloppets sättande så högt, anfördes, att det vore ganska viktigt, att latituden gjordes någorlunda vidsträckt, på det att, då tvisten gälde ett högre belopp och parten sålunda kunde hafva ett större intresse af att draga ut på tiden, domstolen skulle hafva ett större bötesbelopp att tillgripa, derest parten visade tredska. Erfarenheten vid nya strafflagens tillämpning — och denna erfarenhet går tillbaka till år 1864 — har visat att domstolarne i allmänhet icke haft någon synnerlig benägenhet att tillämpa de högsta bötesbestämmelser, som der för särskilda fall blifvit åsatta, utan tvärtom i allmänhet hållit sig så nära minimum som möjligt. Som bekant är böteslatituden enligt strafflagen i allmänhet 5—500 kronor och i några få fall ända till 1,000 kronor; men om man granskar saköreslängderna, skall man finna, att de ådömda böterna i allmänhet stannat vid jmförelsevis lägre belopp, vanligen 10, 15, 25 till 30 kronor. Visserligen förekommer äfven någon gång så högt belopp som ett eller annat hundratal kronor, men då har äfven brottet varit af synnerligen svår beskaffenhet. Jag är derföre förvissad att, för en sådan mindre förseelse som uteblifvande från Rätten, domstolarne i allmänhet icke skola ådöma högre böter än 15 till 25 kronor första gången; men, gäller tvisten ett högre belopp, så att det för parten kan vara af intresse att så länge som möjligt få dess afgörande uppskjutet, så torde det såsom jag nämnt vara nyttigt att kunna sätta böterna någorlunda högt, då ju alltid risken af ett uteblifvande blir större. För min del tror jag det sålunda icke vara någon fara vid att antaga den af Kongl. Maj:t föreslagna latituden, och jag anser äfven, att en så vidsträckt latitud verkligen är behöflig.

Vidare har anmärkts att förslaget medförde ett dubbelt förfarings-sätt, ity att för samma förseelse, uteblifvande från Rätten vid andra eller något af de följande rättegångstillfällena, kan användas antingen bötesansvar eller ock viten. Med anledning deraf ber jag få fästa den ärade talarens uppmärksamhet derpå, att äfven nu gällande lag förutsätter ett dubbelt förfarings-sätt härutinnan. Man kan nemligen icke bortkasta det vite, som omtalas i 16 kap. 6 § Rättegångsbalken

eller "att saken ändå afgöras skall". Den rättighet måste alltid förbehållas domaren, att en sak, som genom kändens försorg blifvit fullständigt utredd, må kunna afgöras utan hinder af svarandens utblifvande, hvarför domaren eger rätt att till andra eller tredje rättegångstillfället ålägga part inställelse antingen vid penningevite eller vid äfventyr att hans utevaro icke hindrar sakens afgörande. Detta föreläggande kallas i praktiken "äfventyr", men i lagen heter äfven detta "vite", och enahanda uttryckssätt är bibehållet i det nu föreliggande förslaget, der det på sista raden af första stycket heter "der ej särskildt vite är af Rätten satt"; hvarmed förstås såväl penningevite som sådant äfventyr, hvarom jag nyss talat. Af hvad jag nu tagit mig friheten anföra, anser jag det framgå, att det af den förste talaren klandrade dubbla förfaringssättet icke innebär någon oegentlighet och då man måste behålla det ena vitet, eller att en sak kan afgöras utan hinder af svarandepartens utevaro, kan jag icke inse något skäl, hvarföre man icke också skulle behålla penningevitet, så att, om det visar sig, att 200 kronors böter icke äro tillräckligt verkamma att förmå en treskande part att inställa sig vid Rätten, domaren må ega att förelägga vite till än högre belopp.

Hvad beträffar de anmärkningar, som i öfrigt blifvit framställda, anser jag dem vara af den beskaffenhet, att jag icke bör upptaga Kammarrens tid med något genmäle derå. Men medan jag har ordet, vill jag dock fästa uppmärksamheten på en omständighet, som vid frågans behandling inom Utskottet undgick åtminstone min uppmärksamhet, nemligen att förslaget icke innehåller några bestämmelser, huru dessa böter, i händelse parten saknar tillgång till deras gäldande, skola förvandlas till enkelt fängelse eller vatten och brödstraff, lika litet som huru de skola fördelas, om de skola gå till treskiftes eller tillfalla kronan. De som anse att de böra tillfalla kronan och vid bristande tillgång förvandlas till fängelse vid vatten och bröd, åberopa såsom skäl för denna sin åsigt, att här är en särskild ny författning, som sålunda icke utgör någon del af Rättegångsbalken. De åter, som anse att böterna böra gå till treskiftes och förvandlas till enkelt fängelse, grunda denna sin åsigt derpå, att detta lagstadgande innehåller ett upphäfvande af hvad Rättegångsbalken i motsvarande delar bjuder och blir sålunda, äfven det, en del af Rättegångsbalken. För min del sluter jag mig till denna senare åsigt och är förvissad, att vederbörande domare i detta hänseende icke vid tillämpningen skola stanna i tvekan om rätta tolkningen. Dock är det min öfvertygelse, att ett uttalande från statsrådsbänken i frågan skulle vara synnerligen gagneligt, då derigenom än mera skulle undanrödjas all anledning till tvekan om lagens rätta mening i detta fall.

Jag tager mig emellertid friheten yrka bifall till förslaget, sådant det nu föreligger, då jag icke tror, att en återremiss till Lag-Utskottet skulle till något gagna.

Chefen för Kongl. Justitiedepartementet Herr Statsrådet von Steyern: Jag ber endast att få vitsorda rigtigheten af Herr Åbergsons uttalade uppfattning i fråga om användandet och förvandlingen

Angående böter för svarandepartens utblifvande från under-rätt.
(Forts.)

Angående böter för svandeparts uteblifvande från under rätt.
(Forts.)

af de böter, som kunna komma att ådömas enligt den här föreslagna författningen. Det är uppenbart att denna innehåller en ändring uti Rättegångsbalken och måste räknas till de författningar, som tillhöra denna balk. Följaktligen böra också de föreskrifter rörande böters användande och förvandling, som finnas uti Rättegångsbalken, gälla äfven denna författning. Att någon tvekan härom icke gerna bör uppstå, sluter jag dessutom deraf, att vid förslaget granskning i Högsta Domstolen, ingen af dess ledamöter gjorde någon anmärkning vid denna del af detsamma.

Herr Magnus Andersson: Så vidt jag förstår bedöma föreliggande förslag, grundar sig detsamma på både rättvisa och billighet och bör derföre enligt min uppfattning äfven antagas. Det är utom allt tvifvel att, om det upphöjes till lag, det kommer att åstadkomma vida större reda och ordning uti rättegångsväsendet än som hittills varit rådande. Jag hyser ingen fruktan för att böterna skola blifva för högt satta, och då den bötfälde eger att återfå böterna, derest han visar laga förfall för sitt uteblifvande, så synes mig ingen fara ligga uti att antaga förslaget.

Jag yrkar bifall till detsamma, sådant det här föreligger.

Herr J. E. Ericsson i Ahlberga: För min del kan jag icke finna att sista punkten uti Kongl. Maj:ts föreliggande proposition eller förslaget om att de böter, som blifvit ådömda, skola genast uttagas, är fullt tillfredsställande, ty det kommer med ganska stor sannolikhet att försätta de mindre bemedlade i en sämre ställning än dem, som hafva bättre tillgångar, åtminstone hvad angår befolkningen på landsbygden. Man kan nemligen tänka sig att någon, i synnerhet om han har flere miles väg till tingsstället, blir förhindrad att der i rätt tid inställa sig, utan att han uppsåtligen håller sig derifrån, men det oaktadt icke kan förete giltigt skäl för sitt uteblifvande. I sådant fall skulle han enligt detta förslag kunna blifva dömd till böter till ganska högt belopp. Och äfven om han vid ett senare rättegångstillfälle kan visa att han haft laga skäl för sitt uteblifvande och på den grund återfår de böter, som af honom uttagits, kan han dock hafva haft ganska stort obehag utaf deras utkräfvande, i synnerhet om han icke egt kontanta medel att betala dem med, utan derför måst anlita en del af sin lösegendom. När denna skall realiseras på det sätt, som man vet vara fallet vid utmätning, brukar sällan betalningen blifva särdeles stor. Jag tänker mig dessutom, att kostnaderna icke skola stanna vid de åsatta böterna, utan att dermed jemväl blifva förknippade ganska dryga utmätningkostnader, hvilka måhända komma att drabba personer, som icke befinna sig i den lyckliga ekonomiska ställning, att hafva kontanta medel att betala med. Må så vara att svarenden haft giltiga skäl för sitt uteblifvande och att han af domstolen tillerkännes rättighet att åter bekomma de honom ålagda böterna, så kan han dock icke återfå sina för böterna utmätta lösören, som blifvit förskingrade, samt mången gång realiserade till en fjerdedel af deras verkliga värde. Ur denna synpunkt

finner jag föreslagna lagpunkten otillfredsställande och tillåter mig, på grund häraf, förena mig med dem, som yrka att densamma i dess helhet uteslutes från förslaget. Om punkten borttages, så skall man derpå ingenting förlora. Derigenom har man, såsom mig synes riktigt, satt svaranden i tillfälle att underställa ett underrättens beslut i fråga om böter för utevaro från Rätten under högre rätts pröfning. Jag vet dessutom icke hvarföre svarande parten skall stå helt och hållet rättslös i förevarande hänseende, då det ju kan falla en obillig käreande in att tvinga svaranden att iakttaga inställelse vid Rätten för att svara i hvilket struntmål som helst, under det att käreanden kan utan giltiga skäl uteblifva från Rätten utan laga påföljd. Jag har såsom ledamot i underrätt på landet varit i tillfälle att se och höra, huru som, då käreanden utan anmäldt förfall uteblifvit, svaranden yrkat målets afskrifning, men att Rätten icke funnit skäl dertill, utan i stället förelagt käreanden att infinna sig vid nästa ting. Då således käreanden kan utan minsta ansvar uteblifva, så synes det vara bra hårdt att svaranden skall vara skyldig att utgifva böter, innan han blifvit i tillfälle styrka laga förfall.

På denna grund yrkar jag afslag å punkten. För öfrigt, hvad beträffar bötesbeloppet, instämmer jag med dem, som yrkat bötesmaximums nedsättning från 200 till 25 kronor.

Häruti instämde Herr *Jöns Persson*.

Herr Lundberg: Efter hvad den Kongl. propositionen bilagdt statsrådsprotokoll innehåller, skulle ifrågavarande lagförslag väsentligen grunda sig på den förutsättningen, att domstolarne nästan upphört att tillämpa tredskoförfarandet enligt 12 kap. 3 § Rättegångsbalken. Men om detta domstolarnes tillvägagående icke ansåges riktigt eller önskligt, torde möjligen varit lämpligare att söka förekomma denna uraktlåtenhet än att med godkännande deraf nu bestämma ett mycket högt bötesansvar, hvilket ofta läser kunna föranleda längre fördröjande af måls afgörande eller att mången svarandepart, i stället för att åtnöjas med en enligt nämnda lagrum meddelad dom, nödgas sända ett ombud, som hindrar, att käromålet kunde såsom af svaranden lemnadt obestriddt bifallas, hvilket nog eljest särskildt, på lika sätt som förut vanligen hos Konungens Befallningshafvande, borde kunna ske uti just de till stöd för behovet af ifrågasatta lagförändring omtalade s. k. icke klara skuldfordringsmål, som efter nya utskönningslagens antagande måste till domstol instämnas.

Hvad som anförts derom, att en svarande genom uteblifvande från domstolen kunde under lång tid bereda sig uppskof och hindra käreanden från utfående af sin rätt, har icke någon tillämplighet å stad eller rådstufvurätt, hvarest förhållandet härutinnan är ungefärligen lika som vid hofrätt; och då för afhjelpande af de utaf några motionärer vid riksdagen öfverklagade olägenheterna uti väl egentligen stora domsagor med vidsträckt område eller flere tingslag, der reglering af en eller annan anledning icke sker, funnits af tvingande behof påkalladt, att utfärda en ny för land och stad lika förordning, tror

Angående böter för svarandeparts uteblifvande från underrätt.
(Forts.)

Angående böter för svarandeparts uteblifvande från under-rätt.
(Forts.)

jag för min del att lagförändringen, på sätt Herr Justitierådet Lindhagen hemställt, bort inskränkas dertill, att för svarandeparts uteblifvande vid första rättegångstillfället bestämdes böter till belopp i likhet med hvad flere talare redan yrkat; och anser jag i hvarje fall att det icke vore nödigt eller skäligt föreskrifva böternas uttagande, innan beslutet vunnit laga kraft, samt än mindre, att, om man också velat stadga detta, det derföre varit behöfligt tillägga, att böterna skulle *genast* uttagas, hvilken bestämmelse ju måste föranleda en förändrad ordning för saköreslängdernas utförande, som nu sker vid häradsrätt efter hvarje tings slut och vid rådstufvurätt för hvarje halft eller fjerdedels år; hvaremot om i sistnämnda hänseende lagförslaget antoges, väl skulle blifva nödigt att för hvarje rättegångstillfälle, dervid någon svarande part för uteblifvande fälts till böter, upprätta saköreslängd eller åtminstone expediera någon handling, enligt hvilken böterna kunde uttagas.

På grund af hvad jag nu anfört, hemställer jag, att ärendet måtte varda till Lag-Utskottet återremitteradt.

Herr Statsrådet von Steyern: Med anledning af en anmärkning, som nyss framstälts mot Kongl. Maj:ts förslag, ber jag få erinra, att meningen icke är blott att böterna skola vara ett straff för en svarandepart, som utan att framte laga förfall är borta, utan äfven att de skola utgöra ett tvångsmedel för att förmå honom att inställa sig vid ett blifvande rättegångstillfälle, och att det derföre är nödvändigt att böterna, så vidt möjligt är, uttagas, innan detta rättegångstillfälle inträffar, d. v. s. *genast* eller vid hvarje tings slut. Om detta ock kan synas hårdt för en svarandepart, som haft förfall och ej varit i stånd att derom göra anmälan, så är honom dock enligt förslaget medgifvet att, om han innan sakens slut vid samma domstol anmäler och styrker sitt förfall, få böterna åter. Begagnar han sig icke härutaf, eller söker han återvinning, men får afslag, eger han i alla händelser att vid högre domstol anföra besvär öfver böternas ådömande, ty återvinningsrätten står icke i strid med besvärsrätten, och det är endast de stadganden i Rättegångsbalken, som äro mot den föreslagna förordningen stridande, hvilka äro afsedda att genom samma förordnings ingress upphävas.

Herr P. M. Larsson i Löa: I likhet med Herr Ericsson från Upsala län synes mig den i föreliggande lagförslag intagna bestämmelsen att svarandepart ådömda böter skulle *genast* uttagas utan hinder deraf, att det beslut, hvarigenom de blifvit ådömda, ej vunnit laga kraft, komma att under de omständigheter, talaren påpekat, blifva särdeles betungande för mindre bemedlade personer, hvaremot jag icke kan finna att den böteslatitud, 5—200 kronor, som domstolen, enligt förslaget, skulle hafva att efter sig företeende omständigheter tillämpa, är synnerligt öfverdrifven. I anledning häraf och med stöd af de skäl, Herr Åbergson anfört, anser jag derföre, att stadgandet om 200 kronors böter såsom maximum bör kunna bibehållas. Man kunde visserligen, så vida icke Kammaren beslutar sig för återremiss,

insätta ordet "kostnadsfritt" näst före sista ordet i förordningen, så att det i stället för: "gånge böterna åter", komme att stå: "gånge böterna kostnadsfritt åter", men då bestämmelsen att böterna skola uttagas genast eller så att säga i förskott och utan hinder deraf att det beslut, hvarigenom de blifvit ådömda, ej vunnit laga kraft, sannolikt komme att medföra ganska obehagliga trakasserier, företrädesvis för dem, som hafva små tillgångar, så vågar jag föreslå att hela det sista stycket måtte utgå ur förordningen.

Angående böter för svarandeparts uteblifvande från under rätt.
(Forts.)

Herr C. A. Larsson: Äfven jag anser den största bristen i förslaget ligga deri, att detsamma icke innehåller någon förklaring öfver, huru dessa böter skola återbekommas. Talaren på upplandsbänken anmärkte mycket riktigt, att böter kunna hafva blifvit på exekutiv väg uttagna och lösören sålda till underpris samt att man för deras återfående måste gå tillväga såsom i vanliga restitutionsmål, med alla dermed förenade besvär och kostnader för lösen af protokoll, kronofogdes eller länsmans anlitande m. m. Så t. ex. om en person fått böta 15 kronor, hvilka han sedermera förklarats berättigad att återfå, så uppsluka måhända kostnaderna för deras återbekommande hela beloppet.

Jag får således yrka att förslaget återremitteras till Lag-Utskottet, i syfte att åstadkomma utredning om sättet, huru dylika böter må med minsta kostnader återbekommas. Det är visserligen sant att man kan, enligt föreliggande förslag, vid ett följande ting återbekomma ett ådömdt bötesbelopp, men det kan lika lätt hända, att länsmannen under tiden utpantat egendomen och försålt densamma till en tredjedel af värdet samt att kostnaderna för egendomens återfående uppgå till hela detta belopp, hvarigenom således en oskyldigt dömd kan blottställas för att totalt ruineras.

Herr C. Carlson: Jag begärde ordet för att få tillkännagifva, att jag instämmer med min granne i hans önskan om förslagets återremitterande till Lag-Utskottet för omarbetning i det syfte att böterna icke må sättas högre än från 5 till 25 kronor och att de icke må uttagas, förr än beslutet vunnit laga kraft; och anser jag, för min del, att förevarande lagförslag bör erhålla följande förändrade lydelse:

Kommer i tvistemål, som är instämmt till underrätt, käranden tillstådes å den till sakens företagande först utsatta dag och visar, att svaranden i laga tid fått stämning, men är svaranden borta utan att framte laga förfall och varder ej saken afdömd efter ty i 12 kap. 3 § Rättegångsbalken sägs, böte svaranden fem kronor eller mera, högst tjugufem kronor. Uteblifver svaranden utan anmäldt laga förfall å dag, till hvilken saken blifvit uppskjuten och vållas af svarandens uteblifvande ytterligare uppskof, böte som nyss sagdt är, der ej särskildt vite är af Rätten satt.

Har någon blifvit fäld till böter enligt denna förordning, skola de ej uttagas, förr än beslutet, hvarigenom de blifvit ådömda, vunnit laga kraft.

*Angående
böter för svarandeparts
uteblifvande
från under-
rätt.
(Forts.)*

Herr A. Magnusson: Då jag nu, min rätt och pligt likmätigt, för första gången yttrar mig i denna ärade församling, så är det icke utan en viss fruktan. Jag ber emellertid att de här närvarande gamle riksdagsveteranerne och de lärde herrarne af intilligenspartiet ville hafva öfverseende med mina kanhända ganska ofta enkla uttryck, ty jag hvarken vill eller kan insvepa mina ord i några vackra fraser, utan sanningens osminkade språk skall här alltid blifva min lösen.

Hvad nu föreliggande fråga beträffar, har jag, fastän jag icke är någon vän till ett långt utsträckt latitudsystem, dock icke kunnat finna annat, än att i detta fall den föreslagna latituden är på sin rätta plats. Ty jag kan försäkra att, för att få en tredskande svarandepart inför rätta, behöfver man nog medel att klämma efter honom. En svarande med en rättvis sak infinner sig nog utan tvångsmedel, men för den, som endast vill undandraga sig betalning eller draga ut på tiden, äro åtgärder sådana som de nu föreslagna väl behöfliga. Och har svaranden haft laga förfall, får han ju visa detta innan tingets slut och undslipper derigenom böter för uteblifvande. Påföljden drabbar sålunda hufvudsakligen dem, som sjelfva vilja draga ut på tiden, hvarjemte det ju i alla händelser är en svarandeparts skyldighet, han må hafva en rättvis eller orättvis sak, att åtlyda domstolens kallelse. Då förslaget sålunda synes mig fullt antagligt, yrkar jag till detsamma bifall.

Herr Magnus Jonsson: Det kan se underligt ut att jag uppträder mot Utskottets förslag, då jag ej finnes antecknad såsom reservant. Men jag får tillkännagifva att jag inom Utskottet ej underlåtit att framställa just de anmärkningar, som af min högt ärade kamrat till venster nyss blifvit uttalade, nemligen dels att jag ansåg det vara olämpligt att i förordningen taga in andra punkten af första momentet, utan att man borde stanna vid böter för uteblifvande från första tinget, dels att jag ansåg bötesbeloppet ej böra sättas högre än från 5 till 50 kronor. Jag förstår nog mycket väl, hvarföre man tycker att de föreslagna bestämmelserna ej kunna skada, ty den som blifvit ådömd böter, har ju i alla händelser rättighet att visa, att han haft laga förfall för sitt uteblifvande. Jag vill likväl fästa Kammarens uppmärksamhet på vissa norrländska förhållanden, som här borde tagas med i räkningen. Så finnas t. ex. inom den domsaga jag tillhör åtskilliga personer — låt vara få, men det finnes dock sådana — som bo på 7 à 9 mils afstånd från tingsstället. Antag nu att vid ett tingstillfälle derstädes ett sådant hinder skulle inträffa, som det vi hade att iakttaga sistlidne vinter, då bantågen voro inställda icke allenast i flera dagar utan nära nog veckor, och då de, som färdades efter vägarne, måste stanna två till tre dagar, innan vägarne kunde göras farbara. De personer, som bodde närmast tingsstället, skulle då möjligen kunna infinna sig vid tinget och passa tingstimmen; men om en eller annan affägset boende svarandepart uteblefve, skulle han, oaktadt hinder förefunnes, kunna dömas från 5 ända till 200 kronors böter. Och att förete laga förfall vore rent af omöjligt, då hvarken posten eller han sjelf sluppe fram. Det synes mig derföre som om

man skulle kunna hjälpa sig med en latitud från 5 till 50 kronor, hvilket ej är en så liten summa, isynnerhet om man fäster sig vid den mindre bemedlade delen af befolkningen; för den rike gör summans storlek ingenting. Man kunde då taga bort hela andra punkten och tillåta Rätten att förelägga viten, derest man befarade att eljest icke få fram svarandeparten till tinget. Jag skulle till och med ej hafva något emot att stryka tillägget om huru böterna skola uttagas, och jag framhöll i Utskottet, huru svårt det vore att få dem tillbaka, äfven om man vore i tillfälle att styrka att man haft laga förfall för sitt uteblifvande. I alla händelser uppstå dervid kostnad och besvär. På den grund framstälde jag i Utskottet ett yrkande, att man skulle få dem tillbaka utan någon kostnad, men ej ens detta yrkande kunde bifallas. När det inom Utskottet var en så afgjord majoritet för förslaget sådant det var, brydde jag mig ej om att afgifva någon enskild mening, men som jag nu i Kammaren fått understöd, så torde det ursäktas mig, att jag äfven vill draga ett strå till stacken. Jag anhåller derföre, att ärendet måtte återremitteras i det syfte att maximibeloppet för böterna nedsattes till 50 kronor, att sådana endast ådömas för uteblifvande från första tinget samt att bestämmelsen om böternas uttagande genast, innan utslag fallit, borttages.

Angående böter för svarandeparts uteblifvande från under rätt.
(Forts.)

Herrar *Lasse Jönsson, Sven Andersson* i Plöninge och *Chr. Assarsson* instämde med Herr Magnus Jonsson.

Herr Granlund: Jag skall för min del anhålla att få yrka bifall till Utskottets betänkande. Erfarenheten visar tillräckligt, hurusom många gånger ett enkelt skuldfordringsmål kan uppehållas vid en häradsrätt genom svarandeparts tredska att icke inställa sig. Om en handlande i en stad lagsöker en på landet bosatt person hos Konungens Befallningshafvande, behöfver han ju endast i sin förklaring framkomma med en och annan invändning för att få saken såsom tvistig hänvisad till domstol, der målet kan under en längre tid uppehållas. Jag har sjelf varit utsatt för ett sådant missöde, då svaranden, genom att uteblifva och undandraga sig att afgifva svaromål, lyckades draga ut målet i två och ett halft år, under hvilken tid förhållandena gestaltade sig så, att han blef meddellös och urståndsatt att betala. Det är nödvändigt att bestämma högre böter för uteblifvande, så att en svarandepart icke godtyckligt må kunna undandraga sig svaromål. Med de nuvarande bestämmelserna, enligt hvilka påföljden för uteblifvande är att börja med ett par kronors böter, och sedan något obetydligt mer, är ju lagen alldeles vanmäktig; ty hvad betyda dessa böter, då målet kan gälla en sak af ganska stor vigt? Jag anser således, att det icke minst med afseende å affärsförhållandena är alldeles nödvändigt, att strängare bötesansvar må kunna för förfallolöst uteblifvande ådömas en tredska svarandepart, och yrkar alltså bifall till Utskottets förslag.

Herr Thomasson: Utom de flera anmärkningar, som mot förslaget framstälts och redan blifvit bemötta, har äfven yrkats återremiss,

*Angående
böter för sva-
randeparts
uteblifvande
från under-
rätt.
(Forts.)*

för att Lag-Utskottet måtte komma i tillfälle att se till, att en svarandepart, som blifvit ådömd böter för uteblifvande, men visat laga förfall, måtte kunna återfå böterna utan kostnad. Jag ber då att få erinra, att denna fråga redan inom Lag-Utskottet behandlats. Den framkastades, såsom Herr Magnus Jonsson nämnde, af honom och blef jemväl inom Utskottet diskuterad, men man fann frågan om kostnaderna för böternas återfående af så ofantligt ringa vigt, att icke den borde blifva anledning till förslagets förkastande eller ändring deri. Den hufvudsakliga kostnaden vore väl lösen för ett transsumt af det Rättens beslut, hvarigenom svaranden förklarats berättigad återfå böterna, men denna kostnad kan icke uppgå till mera än 1 à 2 kronor, hvarjemte man i Utskottet var ense derom, att ingen domare torde komma att uttaga sådan lösen, utan utlemna sådana transsumt utan afgift. Den återstående kostnaden blir då så obetydlig, att den ensam icke synes böra föranleda en återremiss, men skulle en sådan återremiss ega rum, är jag, på grund af hvad jag förut yttrat, temligen förvissad om att Lag-Utskottet icke på grund deraf föreslår någon förändring. Jag anhåller alltså om afslag å yrkandet om återremiss och bifall till föreliggande förslag.

Öfverläggningen var slutad. Enligt de meningar, som derunder förekommit, gaf Herr Talmannen propositioner dels på bifall till Utskottets hemställan, dels på hvart och ett af de olika yrkanden, som blifvit framställda af Herrar Johannes Larsson, J. E. Ericsson och P. M. Larsson, dels jemväl på återremiss; och förklarade Herr Talmannen sig anse röstöfvervigt förefinnas för den förstnämnda meningen. Votering blef begärd och anställdes, sedan till kontraposition antagits yrkandet på återremiss, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Lag-Utskottet hemställt i dess Utlåtande N:o 7, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har Kammaren till Lag-Utskottet återförvisat omförmälda Utlåtande.

Omröstningen utföll med 84 Ja mot 89 Nej, hvadan beslut fattats enligt nej-propositionen.

§ 6.

Föredrogs Stats-Utskottets Utlåtande N:o 2, angående Riksgälds-

kontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1881 års riksdag,

Punkterna 1 och 2:

Biföllos.

Punkterna 3—6:

Lades till handlingarne.

Punkten 7:

Bifölles.

Punkten 8:

Lades till handlingarne.

Punkten 9:

Bifölles.

Punkten 10:

Lades till handlingarne.

Punkten 11:

Bifölles.

§ 7.

Föredrogs och biföllos Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 3, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 4, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående afsöndring af jord från kungsgården Noret i Kopparbergs län till begrafningsplats för Christine församling i Falun; och

N:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående upplåtelse till Vesterås stad utaf delar af kronolägenheterna Stallhagen och Munkängen.

§ 8.

Föredrogs Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Memorial N:o 1 (i samlingen N:o 1), i anledning af Herr Christen Assarssons till Utskottet remitterade motion rörande afskaffande af en ut-

skyld, benämnd resekallspenningar, utgående till presterskapet i Skåne.

Med detta Memorial hade Utskottet till Kammaren återlemnadt berörda motion, enär det deri framställda förslag, såsom åsyftande beslut om upphäfvande af de skånska presterskapet genom lagar och fredsfördrag tillförsäkrade samt af de presterliga privilegierna omgärdade resekallspenningarne, syntes Utskottet icke vara af natur att tillhöra Tillfälligt Utskotts behandling.

Herr Christen Assarsson yttrade: Med anledning deraf att Tillfälliga Utskottet till Kammaren återlemnadt min nu förevarande motion på den grund att densamma icke vore af natur att tillhöra Tillfälligt Utskotts behandling, utan borde till Lag-Utskottet öfverlemnas, får jag tillkännagifva, att min mening också var att få denna motion, som afser att söka afskaffa de så kallade resekallspenningarne, utgående till presterskapet i Skåne, remitterad till Lag-Utskottet; och får jag därför anhålla, att motionen måtte till detta Utskott öfverlemnas.

Vidare anfördes ej. På derom af Herr Talmannen gifven proposition beslöt Kammaren, med godkännande af Utskottets åtgärd att återlemna ifrågavarande motion, hänvisa densamma till behandling af Lag-Utskottet.

§ 9.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 6, angående beräkningen af statsverkets inkomster;

N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Första Hufvudtitel;

N:o 8, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Andra Hufvudtitel;

N:o 9, angående regleringen af utgifterna under riksstatens Tredje hufvudtitel; och

N:o 10, angående regleringen af utgifterna under riksstaten Fjerde hufvudtitel: samt

Lag-Utskottets Utlåtanden:

N:o 8, i anledning af väckt motion om förslag till förändrad lydelse af förordningen angående arfsrätt för oäkta barn den 14 April 1861;

N:o 9, i anledning af väckt motion om förändrad lagstiftning angående särskilda sammankomster för andaktsöfning; och

N:o 10, i anledning af väckt motion om tillägg till 55 § Utsökningsslagen.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

§ 11.

Herr *A. Hansson* erhöill ledighet från riksdagsgöröromålen under 6 dagar från och med den 19 i denna månad.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 1 e. m.

In fidem

H. A. Kolmodin.